

Zbrodnia z premedytacją

Autor: Witold Gombrowicz

Adaptacja i reżyseria: Zbigniew Brzoza

Występują: Andrzej Wichrowski (sędzia śledczy), Ewa Mirowska (wdowa), Andrzej Mastalerz - na zdjęciu (Antoś), Agata Piotrowska-Mastalerz (Cecylia), Mariusz Jakus (parobek), Piotr Krukowski (lokaj).

Przedstawienie Zbigniewa Brzozy, prezentowane na wielu krajowych przeglądach teatralnych, m.in. podczas Międzynarodowego Festiwalu Gombrowiczowskiego w Radomiu i w trakcie Warszawskich Spotkań Teatralnych, zebrало bardzo przychylne recenzje: „to świetna zabawa, precyzyjnie pomyślana, do najdrobniejszego detalu, i także zagrana przez cały zespół”. Reżyser i zarazem autor adaptacji sięgnął do pierwocin literackich Witolda Gombrowicza (1904-69). Opowiadanie „Zbrodnia z premedytacją” z debiutanckiego zbioru „Pamiętnik z okresu dojrzewania” (1933) zawiera już jednak fundamentalne dla całej jego twórczości wątki, tropy i problemy. Jest tu i forma, rozumiana jako klucz do rozpoznawania świata, i „przyprawianie gęby”, włączanie w gorset społecznych ról i uzależnień poprzez wywieranie psychicznego gwałtu na otoczeniu - a wszystko pokazane z niezwykłym wyczuciem komizmu i efektu scenicznego. Klimat żartu teatralnego współtworzą wykonawcy, doskonale „noszący gęby” przypisane wszystkim postaciom, oraz skrzypek i perkusista w duecie, którzy dają muzyczny komentarz do rozgrywającego się na naszych oczach psychologicznego horroru. „Zbrodnia z premedytacją” jest teatralną zabawą z konwencją kryminału i równocześnie - z psychologicznym dziedzictwem Dostojewszczyzny, tutaj doprowadzonym do absurdu. Bohater Gombrowicza, wprost przywołując Dostojewskiego, zastanawia się, „jak przyrzadzić pasztet z zająca, nie mając zająca”, czyli jak znaleźć sprawcę zbrodni, której nie popełniono. Zbrodnia nie przychodzi przecież sama, zbrodnię trzeba wypracować myślowo - twierdzi sędzia, który prowadzi śledztwo w sprawie wymyślonego przez siebie morderstwa, oczywiście, zakończone sukcesem. Skoro bowiem misja sędziego polega na wykrywaniu zbrodni, to muszą istnieć zbrodnie i zbrodniarze, najlepiej - działający z dającą się udowodnić premedytacją.

„Głos Pomorza” ♀ 9.1.99